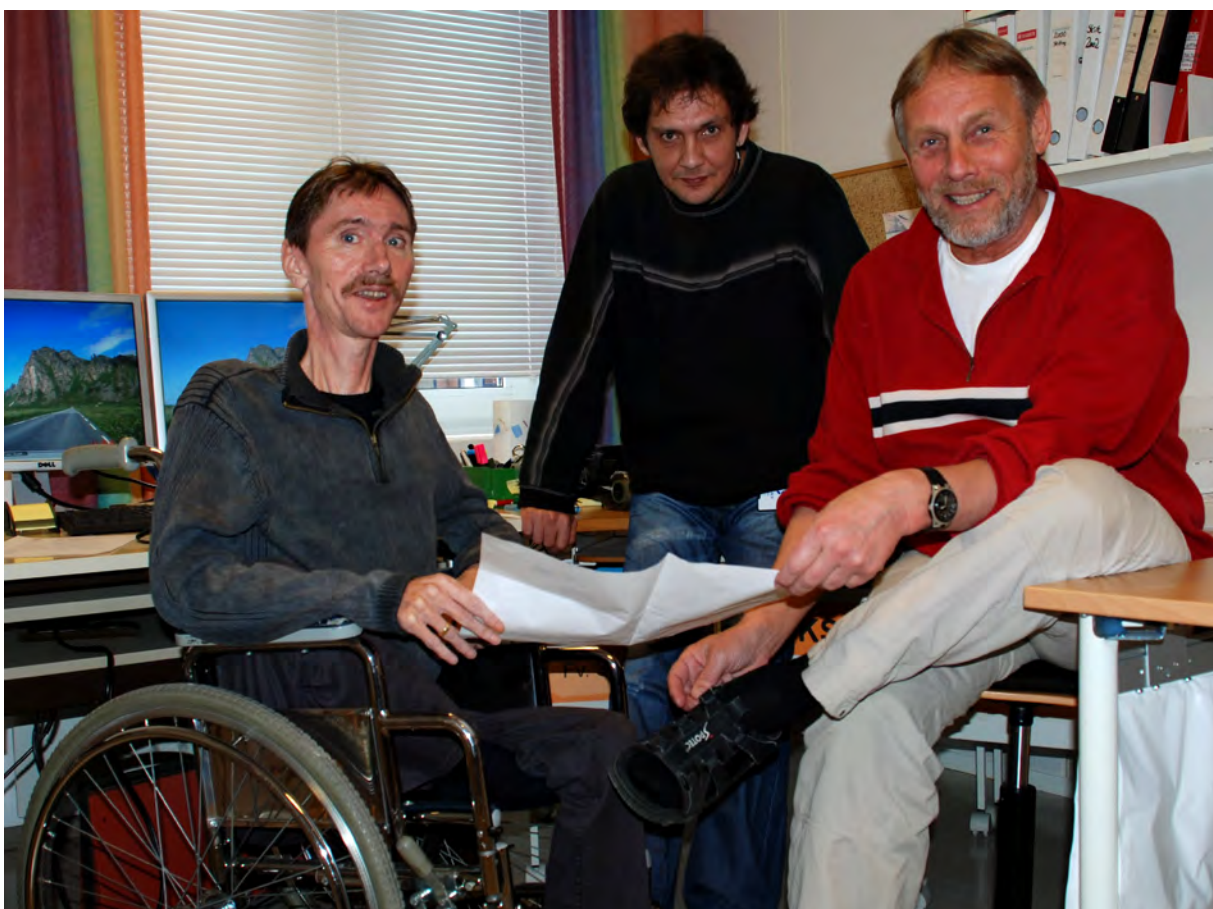

Funksjonshemmede i arbeidslivet:

Større muligheter enn noensinne

Det gjelder å se mulighetene og ikke begrensningene. Med dagens teknologi og offentlige støtteordninger er mulighetene større enn noensinne for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne klare seg i arbeidslivet. Det er Jan Harry Johannessen i Statens vegvesen i Vestfold et levende eksempel på.

*Utarbeidet av Idébanken - inkluderende arbeidsliv
Tekst og foto: Gerd Vidje*

Jan Harry Johannessen (teknisk tegner) (f.v), Peder Jakobsen (funksjonsassistent) og Reidar Jørgensen (ingeniør) forteller at humor og åpen og direkte dialog preger arbeidsmiljøet.

Jan Harry Johannessen er opprinnelig fra Andøya i Nordland, men kom til Tønsberg for å gå på yrkesskole for drøyt tretti år siden. Han har en muskelsykdom og brukte allerede den gang rullestol.

– Det var ingen skoler som var tilrettelagte for rullestolbrukere på Andøya, derfor flyttet jeg til Vestfold. Jeg bodde på hybel på Linde internatskole og gikk på yrkesskole i Tønsberg, forteller Johannessen.

Rett etter skolen, som 21-åring, begynte Johannessen som tegneassistent ved Statens vegvesens distriktskontor i Vestfold – og siden har han arbeidet der. I dag er Johannessen førstekonsulent og den som kan mest om saksbehandling rundt skilt i region sør av Statens vegvesen, som i tillegg til Vestfold består av Buskerud, Telemark og Agder-fylkene.

Når enkeltpersoner, kommuner, politi eller det internt i vegvesenet søkes om å sette opp skilt, for eksempel hvordan bilister skal finne fram til Torp flyplass, havner søknaden på Johannessens pult. Han utarbeider skiltplaner og vurderer skiltens plassering i forhold til trafikksikkerhet og eksisterende skilting i området og har myndighet til å vedta plasseringen i fylket.

Assistenten er armer og bein

Selv om Johannessen fikk litt støtte fra kolleger i praktiske ting, var han i mange år stort sett selvhjulpen i arbeidet. Etter hvert som sykdommen gjorde ham fysisk svakere, trengte Johannessen mer hjelp og for 12 år siden fikk han funksjonsassistent.

– I ti år hadde jeg den samme assistenten og stabilitet er godt for meg personlig og jobben. Det blir et tett forhold mellom oss og etter en stund blir ord nesten overflødig i samhandlingen. Nå vikarier Peder Jakobsen som funksjonsassistent; han er armer og bein for meg, sier Johannessen.

Etter hvert som Jakobsen blir bedre kjent med hvor mye hjelp Johannessen trenger, skal han få opplæring i andre arbeidsoppgaver. Men det er Johannessen som bestemmer om andre kan "låne" Jacobsen eller "byttelåne" Jacobsen mot en annen kollega, slik at Jacobsen for eksempel kan dra på befaring langs vegenettet. I dette miljøet legger kolleger godviljen til, de streber etter å være fleksible og dialogen er åpen og direkte.

– Det er viktig at arbeidsgivere viser initiativ og vilje til å ansette personer med funksjonsnedsettelse, men funksjonshemmede selv må også melde seg på banen, sier Jan Harry Johannessen.

Full dag

Klokka halv åtte om morgenen møtes Johannessen og Jakobsen på kontoret. Da har Johannessen kjørt hjemmefra i den spesialtilpassede bilen sin. Førersetet er erstattet med elektrisk rullestol og Johannessen kommer seg inn og ut av bilen med rullestolheis, og videre inn på jobben og opp i andre etasje. På kontoret løfter assistenten Johannessen fra elektrisk rullestol og over i manuell rullestol og monterer håndfritelefonen på hodet hans. Da er han nesten klar for arbeidsdagen.

– Først tar jeg 10-15 minutter med pustemaskinen. Jeg må av og til ha litt hjelp fordi muskulaturen rundt lungene mine er dårlig, sier Johannessen, som presiserer at han ikke er syk, men har en kronisk sykdom. Galgenhumoren er aldri langt unna. Johannessen fylte nylig 50 år og spøker med at ingen trodde han ville bli så gammel. Men vekten sin vil han ikke ut med.

Etter assistert lunsj og en liten hvil, jobber Johannessen videre med å vurdere skiltplassering, diskutere med de andre fagfolkene på kontoret og snakke med kunder i telefonen. Ved 16-tida flytter assistenten Johannessen tilbake til elrullestolen og hjemturen begynner.

Informasjon, tilrettelegging og ny teknologi gir muligheter.

- Det gjelder å se mulighetene og ikke begrensningene. Med dagens teknologi og offentlige støtteordninger er mulighetene større enn noensinne for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne klare seg i arbeidslivet sier Steinar Aspen, leder av Plan- og forvaltningsseksjonen og Johannessens nærmeste leder.

Ideene om tilrettelegging og kunnskap om støtteordninger har Johannessen kommet med selv. Ledelsen har fulgt opp og blitt mer og mer bevisst på at bevegelseshemmede har sin naturlige plass i arbeidslivet.

I dag gjør teknologien at nesten alt kan løses inne på kontoret. Digitale bilder for hver 20. meter av riks- og fylkesvegene er implementert i det digitale kartsystemet, slik at Johannessen ved et tastetrykk kan kjøre langs vegnettet og få med seg mye av den informasjonen han trenger. I systemet ligger også opplysninger om trafikkmengde, ulykker, eiendomsgrenser, kummer og ledninger.

Aspens oppfordring til andre arbeidsgivere er å ta utfordringen, det er verd innsatsen!

Ansatte med kroniske sykdommer er vanligvis mer syke enn andre i perioder, men da får arbeidsgiver fritak for sykepenger i arbeidsgiverperioden gjennom NAV. Enkelte dager er Johannessen sliten om morgenen og trenger å jobbe skjermet hjemme, men arbeidsinnsatsen er ifølge Aspen ikke mindre av den grunn.

Større perspektiv

Reidar Jørgensen er ingeniør og Johannessens faglige veileder. Jørgensen og Johannessen har jobbet tett i mange år og de roser hverandre for å ha bidratt med kunnskap og åpnet dører hos hverandre.

– Det gjelder å ikke la seg skremme av det som er fremmed og nytt. Å tilrettelegge arbeidet for funksjonshemmede kan være en ny utfordring, men ved å gå inn i problematikken er nesten alt mulig å løse, sier ingeniøren.

– Å oppleve arbeidsviljen og livsviljen til Jan Harry gjør noe med oss alle. Egne problemer blir liksom så veldig små og man får et annet perspektiv både på betydningen av helse og arbeid. Gjennom Jan Harry ser vi i klartekst hva aktivitet og arbeid betyr.

– I tillegg til kone og barn betyr arbeidet alt for livskvaliteten min. Det er viktig å delta i samfunnsmaskineriet. I vegvesenet har jeg fått gode

– Jan Harry har vist oss at bevegelseshemmede har sin naturlige plass i arbeidslivet, sier Steinar Aspen, leder av Plan- og forvaltningsseksjonen.

utviklingsmuligheter og har hele tiden hatt faglig progresjon i arbeidet. Jeg er blitt gitt stadig mer ansvar og har fått mange spennende utfordringer. Det har jeg vokst på. Å leve et vanlig liv med familie og arbeid har holdt meg friskere, sier Johannessen og påpeker samtidig den samfunnsøkonomiske verdien av at han er i jobb.

Info, info og atter info

– Det er viktig at arbeidsgivere viser initiativ og vilje til å ansette personer med funksjonsnedsettelse, men funksjonshemmede selv må også melde seg på banen, sier Jan Harry Johannessen.

Informasjon er nødvendig for at flere funksjonshemmede skal få plass i arbeidslivet. Og den må ikke bare må rettes mot arbeidsgiverne, men også mot funksjonshemmede selv.

– Det er viktig at arbeidsgivere viser initiativ og vilje til å ansette personer med funksjonsnedsettelse, men funksjonshemmede selv må også melde seg på banen. Mange har liten selvtillit, de har blitt tutet ørene fulle av hvor vanskelig det er å komme inn på arbeidsmarkedet. De kjenner kanskje ikke til muligheter for tilrettelegging og hvilke støtteordninger som finnes. Det samme gjelder faktisk en del fagfolk i hjelpeapparatet. Det er lett å henge seg opp i begrensningene og ikke se mulighetene, mener Jan Harry Johannessen.

Randi Størdal Lund, lege i bedriftshelsetjenesten, er opptatt av at mangfoldet i befolkningen bør gjenspeile seg på arbeidsplassen.

– Det er godt for alle å lære seg å omgås folk som ikke er helt lik seg selv. Jan Harry har lært oss å se forbi bevegelsehemningen og rullestolen, han byr på seg selv og viser seg fram. Han skaper trygghet i relasjonen og lar oss bli kjent. Det er lærerikt for meg som person og for meg som lege. Selv om sykdommen fører med seg store problemer, er mulighetene for å arbeide likevel store – bare arbeidsviljen er tilstede. Og den er imponerende hos Jan Harry, sier hun.

FAKTA OM FUNKSJONSASSISTENT

For å få funksjonsassistent må arbeidsplassen være tilrettelagt teknisk så langt det er mulig. Funksjonsassistenten skal ikke utføre selve jobben for brukeren, men hjelpe brukeren for eksempel med å hente og bringe dokumenter, kopiere, bistå på forretningsreiser, av og på med uteklær, toalettbesøk og hjelp i lunsjen.

Funksjonsassistenten styres av brukeren, men ansettes av arbeidsgiveren. Lønnen refunderes etterskuddsvis av NAV. Muligheten til å få funksjonsassistent er ikke knyttet til spesielle diagnoser eller type tilknytning til arbeidslivet. Brukeren kan være ansatt på vanlige vilkår eller være privat næringsdrivende.

Brukere som har full uføretrygd kan ikke få funksjonsassistent.

Funksjonsassistent kan enten være assistent på full tid eller ha andre oppgaver på arbeidsplassen, avhengig av hvor mye hjelp brukeren trenger.

Søknad om funksjonsassistent sendes NAV Hjelpemiddelsentral i fylke.

For mer informasjon om funksjonsassistent og andre støtteordninger: www.nav.no

